

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsako soboto zvečer

in stane za Kranj 4 K., po pošti za celo leto 4 K., za pol leta 2 K., za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Florianova v »Zvezdi«.

Mesečna priloga „Slovenski Tehnik“

Inserati se računajo za celo stran 50 K., za pol strani 30 K., za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Politični del. ■ ■ ■

□ □ □ □ □

Konec šolskega leta.

Zopet se zapirajo šolska vrata za našo mladino in od toliko tisoč mladih src zaželjene počitnice so nastopile. Iz sobe v naravo, prosto narodo hiti mladina; naj si oddahne od nemalega truda.

Mnogo je pa takih med to mladino, ki se ne povrnejo več po počitnicah v šolske sobe, ki morajo iti v svet, da si sami prično služiti svoj kruh. Ali jim je dala šolska izobrazba podlago, da se bodo mogli uspešno boriti v svetovni borbi za svoj in bodoče svoje rodbine obstanek? Želimo vsem, da bi tako bilo, čeprav se vedno bolj oglašajo klici, da sedanja šola — zlasti srednja — ne odgovarja več spremenjenim razmeram sedanje dobe, da se v nji uči pač zelo veliko, toda praktičnega prav malo, da srednješolec, ko napravi maturo, pač zna grške nepravilne glagole in prestavljati iz latinskega na nemško, tudi zna nekaj dokazov iz matematike in fizike, toda moderni svet, svet napredka mu je neznan; on je taval vso gimnazijo v preteklosti, da je premalo mogel gledati v sedanost. In tudi v ljudskih solah se premalo ozira na strokovni pouk, premalo gleda na potrebe otrok iz kmetijskih hiš, obrtniških sinov i. t. d.

Gotovo so sedanje šole potrebne preosnove in dolgo časa se ne bo moglo odlašati z njimi.

Na nekaj bi pa radi opozorili že danes, kar se prav lahko zboljša v okviru sedanjih šolskih postav, ker zlasti pri dijakih naše gimnazije opažamo, da so v tem še veliko na slabšem nego njihovi tovariši na drugih zavodih.

Naš dijak ne dobi večinoma potrebne omike, ki bi ga usposabljala za občevarje tudi v finejših družbah. Ne bomo omenjali, da se predmeti kakor glasba, risanje, francoščina, italijanščina, tudi telovadba premalo ali celo nič ne goje na našem zavodu, čeprav so za praktično življenje neizmerno važnosti, kar dijak sluti šele pozneje, ko je že prepozno.

Učiteljski zbor bi moral strogo gledati na to, da se dijaki visjih razredov udeležujejo koncertov, gledaliških iger in da — obiskujejo plesne šole, seveda pod nadzorstvom profesorjev. Ni brez pomena, kar je pripomnil pri neki debati v državnem zboru neki poslanec, da se ima finančni minister Korytowski zahvaliti za svojo nad vse hitro kariero svojemu elegantnemu in finemu nastopu. Kaj pomaga vse znanje, če je pa kot nespretnost ne znaš prodati ali pokazati? In spretnosti v občevarju s predstojniki, s podložniki, z damami in gospodi se je treba istotako in mogoče še bolj učiti, nego grške aoriste. V tem bi morali učitelji učencem iti na roke, ne pa nasprotno, ko se večkrat dogaja, da je dijak sovražan le za to, ker hodi na koncerte, da se ga skuša drugi dan »ujeti«, ker je bil na meščanski veselici i. t. d.

Ni čuda, da postaja pri tem dijaštvo nezaupno nasproti profesorjem, da se ogiba fineje družbe in se izgublja večkrat po beznicah, da značaj postaja hinavski.

Dijake navajati na to, da se udeležujejo družabnih iger, goje telovadbo, obiskujejo meščanske plesne koncerte i. t. d., je gotovo vzgojevalnega pomena, ker se jih s tem odvraca od pijančevanja, ki je že tolikim prineslo pogubo!

In v tem oziru bi želeli drugo leto zboljšanja pri nas!

Ljudstvu izobrazbo!

Pravo, sistematično izobrazbo najde naš narod le v ljudski šoli. In ne da se tajiti velik, mogočen vpliv ljudske šole na narodno prosveto. Zalibože, da traja ta vpliv navadno le toliko časa, dokler hodita dekle in fant v solo. Ko minejo šolska leta, se to prepogosto zgodi, da se neha pri kmečki mladini nadaljno izobraževanje. Fant in dekle ne vzameta več nikake knjige v roko, pozabita lepih navodil za življenje, katere sta sprejemala od učiteljev, in naposled se pokažejo pri njih tisti pomilovanja vredni znaki posirovelosti, katere tako pogosto opazujemo pri naši izvenšolski mladini.

Ne rečemo, da se pri nas ne bi prav nič storilo za oliko in omiko tiste kmečke mladine, ki je zapustila ljudsko šolo in ki je potem navadno prepuščena sama sebi, kar se tiče nadaljnega izobraževanja. Imamo pri nas po mestih in po kmetih ljudske knjižnice, bralna društva, pevka in telovadna društva, ki vsa stremijo za tem, da bi izobrazovala narod, v prvi vrsti mladino našo. Gotovo dosežejo ta društva vsaj nekaj uspeha. Toda ta društva so izvečine navezana sama nase, vsako deluje po svoje, manjka jim prave organizacije, manjka določno načrtanega sistema, po katerem naj uredi svoje poslovanje in delovanje.

V dveh, treh člankih mislimo obrazložiti nekaj misli o sistematični narodovi izobrazbi, zlasti o izobrazbi naše kmečke mladine, ko je nehala hoditi v šolo.

PODLISTEK.

Pismo iz Škofje Loke.

Velemenjeni gospod urednik!

S tem, da Vam zopet pišemo, izpolnjujemo svojo obljubo. A ne zamerite nam samo to, da nam te svoje obljube ni bilo mogoče poprej izpolniti, ampak ne štejte nam v zlo tudi naše drzno čelo, da si upamo že uvodom tega pisma omenjati, kako je Vaša notica o božji poti k Mariji pomagaj na Brezje, za katero se pripravljajo »vrli strelci« našega streliškega kluba, vzbudilo vsesplošno veselost.

Vedite, da si je zaradi tega bližajočega se dogodka govorilo tudi dovolj po bližnjih vaseh in nekateri okoličanski hudomušneži so bili že tako nestrpni, da so hoteli po vsej sili vedeti točno dan, kdaj se bo to zgodilo, ker ali hočejo ti primerno počastiti naše uzorne romarje, ali pa nameravajo udeležiti se maše, ki sigurno tudi to pot ne bo izostala pred odhodom iz Loke, kajti brez vsakih skrbi ste lahko, da se ne bi zopet našla kaka brumna duša, ki bo vse plačala, kar bo potreba.

Še dolgo po tej Vaši vesti ni hotel utihniti oni homeričen smeh, ki se je čul po vseh mestnih gostilnah, ne izvzemi niti najskrivnejše beznice.

Pa mi imamo tudi svoje pomisleke! Verujte nam, g. urednik, da stvar ne bo tako gladko izpadla, kakor sodite menda Vi na prvi pogled.

Vmes je še nekaj, kar bo provzročilo, da se bo to nameravano romanje še zavleklo za nekaj časa. In to je namreč, da ne samo Marijine hčere v Kranju, temveč tudi loške device, hočejo spremljati naše popotnike, kajti te bi inače začele na svoje kranjske tovarišice »ajfrati«. To je torej gotova resnica, da hočejo tudi loške Marijine hčere biti deležne onih odpustkov, kakor kranjske. Kakor omenjeno, stvar se ni definitivno rešena, zato Vam ne moremo vsega poročati, ker se še vedno vrše samo pogajanja.

Toda, kar Vam hočemo poročati, je to, da tudi nasledki te Vaše zelo umestne notice niso izostali. O tem bi Vam najbolje znal povedati naš, Vam pa tudi gotovo dobro znani — meščan Finfarjev Tonček. Ako se ga ne spominjate, Vam povemo, da je to namreč tisti možakar, ki nima družega dela, kakor da vedno in povsod iztika za starinami in išče umetnije v starih šarah. No, mi Vam ga ne bomo natančneje popisavali, saj ga pri nas pozna vsak paglavec in ga gotovo dobite, kamorkoli kje diši po plesnovini. Eno slabost pač ima še naš Finfar in ta je, da se ne brani tudi novosti. Zato se nikaar ne začudite, da je Vaša notica kakor marsikoga, tako tudi njega vzbudila iz letargije. Toda njega je vendar še bolj, kakor druge razvnela notica, kajti v svoji odkritosrečni navdušenosti za dobro in sveto stvar je bil malo preglasno zaklical »Živio!« in revež je to takoj izkupil, ne da bi sicer s svojim monotonim klicanjem v tihi, prijetni noči kaj hudega mislil. Dobe se namreč še ljudje, ki že v nedolžnih otrociših

slutijo same hudobce in tako se je namreč tudi pri Finfarju našel pravičen mož, ki ga je s svojo kraljevsko roko ne prav rahlo prerukal in ga nato tiral, kakor hudodelca — pred županski sodni stol! In kaj so mu hoteli? Tu so mu dali par očetovskih nauk — naš Tonček ima pač še to smolo, da ni oča — in so ga obesili na paragraf, da se je moral spominjati na mestne reveže. Pa za to nič ne de, paragraf je paragraf, če stoji na nogah ali na glavi, in tako so tudi nemili oni, ki so ustvarili § 58 občinskega reda! Finfarjevemu Tončeku, ki je, kolikor vemo, gotovo dovezeten za vse očetovske nauke in svarenja, pa svetujemo, naj ne bode odslej več odkritosrečen in značajan, temveč naj bi bil rajsi potuhnjeneč in hinavec, bo mnogo lažje izhajal, in naj se tudi ne zavzema več za umetnike, da ga ne bo koža preveč srbela. Potem naj gre še predavat v loško čitalnico o — obrtnikih, če ga bo hotel kdo poslušat. Rajni Kronbirtov Jaka se je namreč silno hudoval, ko je Tonček imel predavanje v loški čitalnici, češ, da on te ne mara vedeti to, kar zna Tonček, in mož je prav imel in pošteno mislil, kajti če bi njegova obveljala, bi ne bilo nobene zamere in jeze. Tonček, zdaj pa glej, kdaj boš spet nastopil v čitalnici in nam razkazoval loško starinsko umetnost, ko še tak, kakor rajni Jaka, ni maral za Tvojo vednost, ki nič ne nese.

Toliko za danes! Oglasim se pa še, ko bo kaj novega pri nas.

Z vsem spoštovanjem Vam prevdani

A. A. & Co.

I. Ljudske knjižnice.

Najvažnejše, na kmetih skoro edino mogoče sredstvo za izobraževanje je branje. Ne moremo se pritožiti, da ne bi imeli naši kmečki ljudje prav nikakega domačega beriva. Naročeni so na družbo sv. Mohorja, nekateri celo na Slovensko Matico; prebirajo razne politične časnike, semintja zaide med nje celo ta ali oni slovenski leposlovni list. A vse to je premalo.

Zato so začeli zadnji čas po naših mestih, pa tudi po vaseh ustanavljati ljudske knjižnice, katere nudijo branja željnim knjige, ki jih nimajo doma ali katerih si sami ne morejo nabaviti. Pri ustanavljanju ljudskih knjižnic si je pridobilo največ zaslug naše vrlo akademično društvo »Prosveta«. Z velikimi žrtvami, z mnogimi napori, ne glede na razne, večkrat nepričakovane zapreke je osnovalo imenovano društvo že množico ljudskih knjižnic po vseh slovenskih pokrajinah in doseglo s taistimi lepimi uspehi.

Sterilo se je v tem oziru mnogo, a ne še dovolj. Po našem mnenju bi ne smeli mirovati dotlej, da dobi vsaka slovenska večja vas (župna vas) svojo knjižnico.

Kadar se ustanavlja taka knjižnica, se mora pred vsem gledati na to, da se nabavijo knjige, ki bodo ljudem ugajale, po katerih bodo radi posegali, katerih ne bodo brali samo enkrat, ampak večkrat. Knjižničar naj natanko zapisuje, katere knjige je izposodil. Delati moramo na to, da ljudje ne bodo brali samo zabavnih knjig in spisov, ampak tudi poučne. Seveda je treba vedno in vedno povdarjati potrebo, da naj se bero tudi poučne stvari, zlasti take, ki se tičejo gospodarstva vobče ali posameznih panog taistega.

Knjižničar pa ne bi smel biti samo tisti, ki knjige izposojevalce, ampak tudi tisti, ki poučuje izposojevalce, kako naj bero, da bodo imeli od branja kaj dobička. Jako zaslužno delo bi opravil tisti, ki bi napisal poljudno knjižico o branju, na načinu, o koristi branja. Taka knjižica bi vrlo služila knjižničarjem; zajemali bi iz nje navodila, katera bi potem dajali o priliki svojim bralcem. Primerno bi bilo, da bi knjižničar vsako leto enkrat (na kmetih najbolje jeseni ali pozimi, ko imajo ljudje čas) zbral okoli sebe izposojevalce knjig in jim preprosto razložil, kako naj bero.

Velike koristi bi bilo, ako bi po ljudskih knjižnicah o priliki uvedli skupno branje. Izide recimo poučna, za ljudstvo spisana knjiga o tem ali onem predmetu. Knjižničar bi dvakrat, trikrat povabil izposojevalce, pa bi jim sam, ali kateri drugi, ki je zmožen, bral nekaj strani iz take knjige. Po branju, če treba, tudi med branjem bi se vnel pogovor o predmetu, pojasnjevale bi se težje stvari, stavila in reševala se razna vprašanja, ki bi jih vzbudilo berivo. Tako postopanje bi bilo edino pravo, kar se tiče poučnih knjig. Če zahtevajo okoliščine, bi se semintja skupno prebrala tudi kaka povest, sploh zabavna stvar.

Naše ljudske knjižnice so urejene izvečine tako, da ne provzročajo bralcem nobenih, ali le prav neznatne stroške. Tako je prav! Če le mogoče, naj se nabavljajo knjige, časopisi zastoj; če že to ne gre, pa vsaj za znižano ceno. Pohvalno omenjamo razne naše zalagatelje, ki dajo ljudskim knjižnicam znaten popust. Vse one pa, ki imajo v lasti knjige, katere jim večkrat trohne po zabojih in podstresjih, prosimo: ven s knjigami, naklonite jih tej ali oni ljudski knjižnici!

Nastanjene naj bi bile take knjižnice, če le mogoče, v ljudskih šolah. Saj so taka poslopja last vseh občanov, zato imajo ti pač pravico, da se jim da v šolskem poslopju majhen prostorček, kamor naj spravijo svojo knjižnico. Če so pa šolska poslopja nedostajna, ali če taistih dotične oblasti morda celo nočejo prepustiti za knjižnice, si treba drugače pomagati. Treba pač najeti stanovanje. Upamo pa, da se bodo sčasoma našli imovitejši ljudje po vaseh, ki bodo brezplačno prepustili prostor za knjižnice.

In kdo naj bo knjižničar, kdo duša knjižnice sploh. V manjših vaseh bo težko dobiti koga drugega kakor učitelja. Priraslo mu bo s tem seveda precej dela, a v svesti naj si bo, da to delo, četudi težavno, naporno, nevaležno, svoj čas obrodi lepim sadom. V večjih krajih se bo našel že še ta ali oni inteligentnejši človek, ki bo rad sodeloval pri knjižnici. No, nazadnje tudi treba misliti, da treba za knjižničarja bogve kako učenega človeka. Vsak kmečki fant, ki ima veselje do stvari in resno voljo, lahko opravlja ta posel.

Končno: vse ljudske knjižnice bi morale biti med seboj v zvezi, vse bi morale imeti enako organizacijo. Odbor ljubljanske ljudske knjižnice naj bi stal na čelu vsej akciji. On naj bi nadziral knjižnice po kmetih, on zahteval od njih natančnih statističkih podatkov, a naj bi jih podpiral s svetom in z denarjem itd. itd.

Zveza ljudskih knjižnic: to bi bil med drugim imeniten faktor prave narodno-napredne stranke. Može, ki vam je mar, da si pridobimo ljudstvo, ki vam je mar, da bodi naše ljudstvo napredno, na delo tedaj!

V Kranju, dne 6. julija.

Avstrijsko. Poslanska zbornica. V seji dne 2. julija se je razpravljalo o nujnih predlogih poslancev Glöckel s sodruzi, Nemca Stranskega in tovarišev ter barona Hocka in tovarišev v zadevi ustrahovanja treh nemških uradnikov-kandidatov. Finančni minister je zagovarjal vladno odredbo glede premeščenja teh uradnikov in posebno povdarjal, da uradniki niso bili kaznovani radi svojih govorov, ki so jih imeli kot državnozborni kandidati. V debato so posegli vedno smešni Sternberg, dalje Weidenhofer, češki socialista Winter, ki je kazal na raznih slučajih, kako preganja vlada svoje uradnike tudi na Češkem vsled politično strankarskih ozirov ter Budžinavski. Nujnost predloga, v katerem se zahteva od vlade, da svoje odredbe glede discipliniranja omenjenih treh uradnikov tako

prekliče, je bila odklonjena, pač pa sprejeta nujnost predloga, v katerem se od vlade zahteva, čim najprej zakon moderne službene uradniške pragmatike. Tudi predlog sam je bil potem sprejet.

V seji dne 3. julija se je razpravljalo o nujnem predlogu poslanca Hudeca in tovarišev glede zlorabe pri volitvah v Galiciji. Razprava je bila zelo živahna. Malo je manjkalo, da ni prišlo do spopadov. Govorila sta socialna demokrata Hudec in Lieberman, Ukrajinec dr. Okuniewski, prosti socialist Breiter, proti pa Ebenhoch. Vsi galiski govorniki so razkrivali grozodejstva, ki jih je zakrivila vladajoča stranka s pomočjo vladnih organov, ter zahtevali nepristranskega od zbornice voljenega sodišča, da preišče vse nepostavnosti.

V seji dne 4. julija t. l. se je razprava nadaljevala. Minister Bienerth je zagovarjal vladno postopanje ob času volitev, kar je izzvalo velik vihar pri socialnih demokratih in pri galiskih neodvisnih poslancih. Po dvadnevni debati je bil nujni predlog z neznatno večino odklonjen. Malorusi so zapeli iz 30 grl narodno himno: Ukrajina še ni propadla.

Konstituiranje odsekov. Za načelnika proračunskega odseka je bil izvoljen Nemeč Chiari, za namestnika pa Mladočeh Kramar, krščanski socialist Ebenhoch in socialni demokrat Nemeč; v poslovnem odseku je načelnik Fuchs (krščanski socialist), namestnika sta Bobrzynski in Pernerstorfer; legitimacijskemu odseku načeluje dr. Suštersič, namestnika sta Schlegel in Herold; v odseku za podpore je načelnik Schreiner, namestnika sta Schrafl in Udržal; imunitetni odsek ima za načelnika Slamo, za namestnika Funkeja in Riegra.

Nemško-napredna zveza. 15 nemških naprednjakov v državnem zboru se je združilo pod naslovom »nemška napredna zveza« in izvolilo za svojega predsednika dr. Funkeja, za zapisničarja dr. Grossa. Na to se je sklenilo pristopiti »Nemški zvezi«, ki se ima ustanoviti iz vseh nemških naprednih strank.

Agrarna zveza. Kmetijski poslanci vseh državnozbornih strank in narodov so sklenili ustanoviti prsto zvezo, ki bi zastopala koristi domačega kmetijstva v zbornici.

V kvotno deputacijo je izmed Jugoslovancev izvoljen poslanec Povše.

Avstrijska kvotna deputacija je sklenila 28. junija: 1. Razmerje donoskov obeh držav (Avstrije in Ogrske) za skupne izdatke se določi za dobo od 1. julija do 31. decembra t. l. 2. Dokler obstoji skupnost colnine obeh držav, se porabi čisti znesek colninskih dohodkov za pokritje stroškov skupnih zadev. 3. Donoske za nepokrite stroške se določi tako, da plačajo v državnem zboru zastopane dežele 579, ogrske dežele pa 424 odstotkov. — Poslanec dr. Ellenbogen je predlagal, naj se sklene za kvoto razmerje 50 : 50, torej da imata plačati obe državi enako; obveljal je pa gornji predlog. Sklep se je takoj naznanilo ogrski kvotni deputaciji.

Ogrsko-Hrvatsko. V ogrskem državnem zboru je trgovski minister Košut izjavil, da vlada vzdržuje le § 1 zakonskega načrta o železniški službeni pragmatiki, ki določuje, da mora vsak železniški uradnik na Ogrskem in Hrvatskem znati madžarski, ostale točke pa umakne in prepusti ureditev posebni vladni odredbi. Hrvatski poslanci so se takoj na to posvetovali, kaj jim je storiti. V prihodnji seji dne 4. julija je ustal hrvatski poslanec Supilo in podal v hrvatskem jeziku izjavo, v kateri imenuje predlog trgovskega ministra neposta-

Višnjeve bukvice.

Rusinski spisal **Vasyl Stefanyk.** Konec.

Na ilovnato klop pred kočo sem se usedel. Moja rajnica jo je še pobelila in jaz sem pripeljal ilovico v samokolnici. Ko pa hočem vstati — me klop ne izpusti; napraviti hočem en korak — ne izpusti me. In hudo mi je — ne hudo, ne! Toda meni gre v resnici h koncu... Tu sedim in rjovem, rjovem tako, kakor bi me kdo dri na živem telesu. Ljudje le gledajo tako na žalost.

«Le glejte, tam pri vratih, je pop imel mrtvaški govor. Vsi so jokali. Vrla žena je bila — tako je rekel, — delavna...»

«V grobu se obrnite, moji ljubčki, ker jaz sem lopov. Vse sem zapil do zadnje niti. Tudi platno zraven. Čuj, Marija, in ti, Vasilko, in ti, Jurčik, sedaj bo moral vajin oče hoditi v srajcah iz trdega platna in judom nositi vodo...»

Tone pokaže zdaj na županovo kočo.

«Pa županova žena — to je dobra ženska. Prinesla mi je ven kruha za na pot, da župan ni videl. Ljubi Bog naj ti to poplača tvojim otrokom pri vsakem koraku. Naj bi Bog vam vsem podelil boljše usodo, nego meni se daj...»

«Toda s kakim namenom naj bi sedel tu na tuji klopi? Že grem. Komaj sem storil en korak, začela so že okna jokati. Jokala so vam, kakor mali otroci. Gozd jim je nekaj natvezil, pa udarijo v jok. Koča se je pričela solziti, kakor otrok po svoji materi — tako je jokala po meni!»

S suknem žepom sem obrisal okna, da bi ne jokala za menoj, saj bi bilo tudi zaman, in stopil sem proč.

Oh, lahko mi je, kakor bi glodal kamne. Temen je svet okrog mene...»

Tone napravi z roko krog okoli sebe.

«Denar je še tukaj, ljudje, toda jaz hočem piti. Z našimi ljudmi hočem piti, z njimi ga hočem zapiti, da se bodo spomnili, kako sem se ločil od vasi.»

«Poglejte višnjeve bukvice, ki jih imam tu notri na prsih. To je moj dom, moje polje, moj vrt. S temi grem noter na konec sveta. Od cesarja so bukvice, povsod so mi vrata odprta. Pri gospodih in pri judih in ob vsaki uri!»

Gorenjska v Valvazorju.

Radovljica.

Mesto in grad Radovelza, latinsko Rattmannsdorffium pripada Gorenjski. Od tod se računa šest milj do Ljubljane in dve do Kranja. Stoji pa to mesto na jajčasti ali ovalni obliki, na mali gori. Narava jo je prav dobro oskrbela z globokim prepodom okoli, in na eni strani, kjer buči mimo Sava, je prav globoko do nje.

Čeprav to mesto ni med največjimi, je vendar lepo in lično (sauber) in ima lep grad. Če naj se verjame Laziju, o čemur skoro ni dvomiti, se je našlo in se nahaja tukaj mnogo reči, ki pričajo o

veliki starosti, on tudi misli, da na Štajerskem domujoči gospodje »von Rattmannsdorff« izvirajo iz tega mesta. Ta kraj je bil torej domovina grofov »von Rattmannsdorff«, ki so ga tudi imeli v posesti in še več drngih na Kranjskem, Toda tedaj je bil le še trg, ki mu je pa pozneje cesar Henrik III. podelil mestne svoboščine in tudi faro radovljiško pridelil ljubljanski proštiji. Zato vzdržuje še sedaj vsakočasni ljubljanski prošt vikarija s kaplani, ki imajo opravljati duhovniške stvari.

Ortenburški grofje so bili tudi posestniki Radovljice in so imeli pravico patronata nad sv. Petrom s svojim sodnikom in grajskim grofom.

Po njihovi smrti je prišlo mesto na avstrijsko hišo; zato se imenuje še sedaj mesto deželno-knežje.

Ko je okoli l. 1424 grof Friderik celjski dve leti imel tu svoj dvor in rezidenco, se mu Radovljicanje niso hoteli udati, temveč cesarju. Zato je bila Radovljica vzeta, o čemur se več piše pri Megiserju.

To graščino radovljiško so imeli gospodje Dietrichsteini več časa kot sebi zastavljeno, kakor se razvidi iz nekega pisma, kjer se podpisuje leta 1549 Wolff pl. Dietrichstein, dvorni točaj na Koroškem, posestnik zastavljene graščine Radovljica in Pusti grad.

Leta 1571 je bil odposlan gospod Moric Dietrichstein s še več odposlanci kranjske dežele k poroki nadvojvode Karla avstrijskega z Marijo, bavarsko vojvodinjo, in Megiserus ga imenuje »Herrn

nost, vsled česar se hrvatski poslanci ne bodo več udeleževali posvetovanja in hrvatskemu saboru o tem sporočili. Na to zapuste vsi hrvatski poslanci zbornično dvorano.

Zbornica je na to sprejela v drugem branju načrt o službeni pragmatiki, ki obstoji le iz enega paragrafa.

Hrvatski poslanci pripravljajo proklamacije na narod in zahtevajo nemudno sklicanje deželnega sabora, da izreko banu nezaupnico. Splošno se pa sodi, da bo sabor v kratkem razpuščen. — Novega bana Rakodezaya so izbacili iz narodnega kazina v Zagrebu.

Sabor je sklican na dan 11. t. m.

Srbsko. Posvetovanja o trgovinski pogodbi med Avstrijo in Srbijo, ki so se pričela pretekli teden, so se za nekaj časa pretrgala, ker so nastale resne diference med mnenjem posameznih zastopnikov. Finančni minister Paču se je pripeljal na Dunaj, da bi poravnal nasprotstva.

Bolgarsko. Trgovinska pogajanja med Avstro-Ogrsko in Bolgarsko so se preložila na poznejši čas. — Kralj si daje v kratkem nadene kraljevski naslov.

Rusko. Angleška vlada je konfiscirala 90.000 pušk s patronami, ki so bile namenjene za ruske revolucionarce.

Švica. V genevskem kantonu se je po ljudskem glasovanju s 7656 proti 6822 glasovom sprejela zakonska predloga o ločitvi cerkve od države.

Portugalsko. Povodom odhoda prestolonaslednika v Afriko so bile v pristanišču v Lizboni hrupne demonstracije proti kraljevski rodbini in ministrskemu predsedniku. Splošno razburjenje in nevoljo proti kralju je še pomnožil ministrski svet, ki je brez parlamentarnega dovoljenja zvisal kralju civilno listo (plačo) za 10 milijonov.

jina, se med seboj bistveno razločujeta. Odošilnega pomena je tudi geološka sestava tako na površju kakor v notranjini. Opozorjamo samo na rodovitnost in nerodovitnost polja, na razne zaklade v zemlji kakor rude, premog, petrolej.

Snovi so namenjene za uporabo, in sicer neposredno ali posredno ter so zato boljše koristne. Nekatere lahko takoj povzijemo kakor sadove divjih rastlin, druge moramo zopet vjeti i. t. d. kakor živali, dalje moramo zopet nekatere preosnovati, da jih moremo uporabiti.

Naravne sile so ali organske kakor vegetativna sila rastlin ali neorganske, kakor teža, elastičnost i. t. d.

2. Prebivalstvo.

Prebivalstvo je gotovo najvažnejši činitelj v naravnem gospodarstvu, ker bi brez njega sploh ne bilo narodnega gospodarstva.

Prebivalstvo se imenuje skupno stanovanstvo ene dežele. Prebivalstvo zavzema v narodnem gospodarstvu tako važno mesto, ker predstavlja delo, eno glavnih podlag proizvodnje, ono tudi določa vrsto in množino potreb. Število prebivalstva se določa po ljudskem štetju. Po postavi o ljudskem štetju z dne 29. marca 1869 so se vršila v Avstriji štetja l. 1869, 1880, 1890 in 1900. Prirastek prebivalstva je v Nemčiji znašal od l. 1815 do 1891 24 milijonov. Stanje prebivalstva je ali absolutno ali relativno, in sicer obsega absolutno stanje vse stanovalce v državi na dan popisa brez oziroma na gostost naselitve v posameznih krajih, relativno je pa množina prebivalstva z ozirom na gostost, t. j. množino, ki odpada povprečno na en km².

V gospodarskem oziru je velikega pomena tudi razmerje med obema spoloma in pa razmerje po starosti prebivalstva.

Priroda se je pobrigala za to, in je med moškimi in ženskimi spolom nekako ravnotežje; v Evropi uči statistika, da se pač narodi nekoliko več moške kakor ženske dece, tako da pride na 1000 ženskih 1006 moških otrok, ali razmerje se po večji umrljivosti otrok in drugih okolnostih moškega spola kmalu spremeni tako, da imamo v splošnem celo več ženskega prebivalstva kakor moškega, in sicer je razmerje 1000 proti 1024.

Navadno se to razmerje smatra za nepovoljni pojav v socialnem in gospodarskem oziru, ker se s tem množi število neomženih oseb, raste število nezakonskih otrok in mnogo žensk in otrok pade na hrbet države ali občine. Po našem mnenju to naziranje ni pravo. Ženski naj se poda prilika za izobrazbo, s tem si bo ona najlažje utrdila svoj socialni in gospodarski položaj. Upoštevati je dalje razmerje po starosti prebivalstva. Razločujem v tem oziru tri dobe; dobo razvoja in učenja, dobo dela in dobo početka. Običajno se dogaja, da se narodi več otrok, kakor pa umre starih ljudi. Ako se to vrši počasneje, potem imamo večje število za delo sposobnega prebivalstva kakor neproduktivnega.

Statistika nam kaže, da na Francoskem pride na 100 produktivnih oseb 45 neproduktivnih, na Nemske na 100 produktivnih 61 neproduktivnih. Ta razlika po starosti je posebnega pomena pri zakonodajstvu o solah, vojaški obveznosti i. t. d.

Gostost prebivalstva ima pomen zato, ker se navadno misli, da en kraj mora preživeti toliko ljudi. To pa je samo v onih krajih, kjer je doma poljedelstvo brez izvoza, v industrijskih krajih s cvetočo izvozno trgovino je pa gostost prebivalstva bolj podrejenega pomena. Na km² pride ljudi v Belgiji 212, na Japonskem 107, Nemske 91, v Avstriji 64, v Rusiji 19.

Oni pojavi v prebivalstvu, po katerih se število istega izpreminja, se imenuje gibanje prebivalstva. Naravne izpremembe donesajo porodi in smrt, socialne pa pri-in izseljenje.

Običajni predpogoj porodom je ženitev. Število porok v raznih dobah je različno. Največ so pri tem koraku merodajni gospodarski odnosi. Poprečno pride v Evropi na 2000 prebivalcev 15 porok na leto.

Koliko otrok odpade na oženjeni par, ni lahko preračunati. Približno se je izračunilo, da pride na Nemske na en par 4-4 otrok, na Francoskem 3-2 otrok.

Plodovitost žene ni odvisna ne od socialnega, ne od geografskega in tudi ne od gospodarskega položaja ali podnebja.

Nezakonskih porodov se je v teku enega desetletja nastelo v Avstriji 12%, v Nemčiji 11%, v Italiji 7-2%. V krajih, kjer je ženitev vsem prosta, je ta odstotek mnogo manji n. pr. v Rusiji 2-9, v Grški 1-3 in v Srbiji celo 0-5%.

Umrljivost prebivalstva je ponajveč odvisna od zdravstvenih in gospodarskih odnosov.

Ze v zgodovini starih nerodov beremo o ljudskem preseljevanju, isto opazamo tudi v srednjem veku; vendar o pravem izseljevanju moremo govoriti šele od preteklega stoletja sem z razvojem prometnih sredstev.

V narodnogospodarskem oziru razlikujemo trije vrste izseljevanja, in sicer 1.) medkrajevno (interlokarno) seljenje. Tu opazamo zlasti, da se delavstvo iz dežele prav rado naseljuje v industrijskih mestih. Posledica temu je večkrat, da kmetu delavcev primanjkuje ali so pa delavci predragi, v mestih pa nastaja delavski proletarijat, dalje opazujemo 2.) izseljevanje v tuje države v svrhu daljšega ali krajšega bivanja. To izseljevanje po našem mnenju ni škodljivo za domovino, temveč večkrat koristno. Veliko naših Dolencev, zlasti Belokranjcev zapuščajo dom in se naselijo v Ameriki, da bi si pridobili nekoliko premoženja in s tem zopet v red spravili svoje domače gospodarstvo.

Najpogubnejše v političnem in tudi gospodarskem oziru je pa 3.) trajno izseljevanje v tuje države. Pri tem se izgubi po navadi vsak stik s prvotno domovino, izgubi se tudi polagoma narodnost. Žalibog, da uprav pri Slovencih in Hrvatih vsak dan opazujemo, kako najboljši moči zapuščajo največ radi slabih gmotnih razmer v domovini svojo rodno zemljo in se trajno naseljujejo onkraj oceana.

Odkar so države prenehale izdajati prepovedi za izseljevanje, množi se isto vedno bolj in zlasti Jugoslavani moramo v tem oziru s skrbjo gledati v bodočnost. Prostost izseljevanju temelji v Avstriji na državno-osnovnem zakonu z dne 21. decembra 1862, ki se je po vojnem zakonu z dne 1868 in 1889 deloma preuredil. Dalje prilož.

Tedenski sejem v Kranju dne 1. julija t. l. Prignalo se je — konj, 125 glav goveje živine, 12 teleta, 107 domačih prašičev in — ovac. — Pšenica po K 9.—, proso po K 6-50, rž po K 7-50 oves po K 8.—, ajda po K 9.25, fižol ribničan po K —, koks po K — in krompir po K 2.— za 50 kg.

Razstava za rokodelsko tehniko. Obrtni pospeševalni urad c. kr. trgovinskega ministrstva naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da pripravi v jesenskih mesecih t. l. razstavo za rokodelsko tehniko. Namen rastave je, predočiti rokodelske obrate s času primernimi tehničnimi

Gospodarski del.

Narodno gospodarstvo.

Predpogoji vspešnega razvoja gospodarstva.

1. Zunanja narava

je bistveni materialni pogoj vsakemu gospodarstvu. Ona daje prostor gospodarstvu, nudi mu svoje snovi in svoje sile.

Ze podnebje vpliva na čudovit način na gospodarstvo narodov. Večni led in pa tropična vročina provzročujeta, da je ljudstvo na skrajnem severu in skrajnem jugu povsem otopelo, da moremo ondi govoriti le o večnem mrtvilu v gospodarstvu in omiki. Tudi pod zmernim podnebjem imamo različne pasove, ki vplivajo odločujoče na gospodarstvo. Tako ima vinska trta le določene svoje kraje in z največjim človeškim naporom ni možno trte presaditi v mrzle visoke kraje, da bi ondi uspevala. V novejšem času podnebje tudi močno vpliva na to, katere kraje si ljudje zbero za letovišča poleti ali za zdravilišča pozimi.

Zemljepisna lega je vzrok, da so nekateri kraji cveteli že od pamtiveka, v drugih se je pa človek naselil šele, ko ni dobil več prostora v ugodnejših krajih. Italija in Grška sta radi morja, katero ju obkrožuje, radi razvitosti obrežij, radi mnogih rek v notranjem imeli že pred tisočletji visoko kulturo, dočim so narodi v sarmatski ali donavski nižavi še živeli v prvotnem stanju. Gorata dežela, ki ne more imeti komunikacijskih sredstev, kakor ravna pokra-

Moritz von Dietrichstein zu Pitzelstätten, Erbschenken in Kärndten, Erb-Land-Jägermeistern in Crain, Pfand-Inhabern der Herrschaft Rattmannsdorff und Wallenberg;

Leta 1579 je radovljiškimi meščanom bilo od deželnega kneza pod visoko kaznijo prepovedano, poslušati pridige evangeljskega župnika, ki je pobegnil v Begunj, ali se samo tjakaj podati.

Mesto je, kakor že omejeno, deželno-kneže, lepi grad, katerega je zadnji umrl posestnik lepo prenovil in popravil, z gosposkami Radovljico in Pustim gradom, je sedaj takoiimenovani fidejkomis, ki pripade vselej najstarejemu iz rodu gospodov grofov Thurn in Valvasina in je sedaj last gospoda Janeza Karla.

Ne daleč od Radovljice, čez Savo, stoji na visokem spicatem griču Pusti grad (Wallenberg ali Wallenburg), ki je čeprav že veliko let zapuščen, moral biti zelo močno zidan. Ta grad je pripadal okoli letu 1354 gospodu Janezu Hounsberg, po njegovi smrti ga je dobila vdova Mayly, rojena «von Rain», ki se je omožila z gospodom Jurijem Khazianerjem. Potem so imeli to graščino tudi Lamberski gospodje v posesti, pa ne morem zvedeti, kako so prišli do nje. Sedaj je pa ta graščina, ki spada pod Radovljico, last zgoraj imenovane dediča grofa Thurna.

Zloraba las.

Po raznih virih nabral J. H.

Konec.

Na Francoskem pod vlado Henrika III. (1575 do 1589) je bila noša ponarejenih las zelo v modi. Ker je pa kralj vsled neke bolezni zgubil vse lase, poslužil se je neke kapice, na katero je pustil priti dolge kodre. Kmalu se je tudi to posnemalo.

Margareta, sestra od Henrika III., je imela jako rada naravne, črne lase, vendar so pa imele pri nji prednost rumenkaste lasulje. V 17. stoletju so bile lasulje z dolgimi kodri — moderne. Kralja Ludovika XIII. iz leta 1620 se predstavlja v lasulje, katero je težko spoznati, ker je naravni bujnosti las že precej podobna.

Pod francoskim kraljem Ludovikom XIII. je zadobila lasulja ne le prosto izdelovanje, ampak tudi častna je bila še celo za moža. On sam v mladosti ni nikake nosil, a kakor hitro se je pa potreba pokazala, imenoval je na enkrat 48 dvornih lasničarjev, katerih število se je pozneje še zvišalo. Njegovemu osebному lasničarju se je posrečilo v letu 1680 izdelati krasno, a veliko lasuljo. Dali so ji ime «grand in folio». Njeni kodri obkrilili so celo celo, zadaj pa so bili daljši in pokrivali vrat do ramen.

Slovani so nosili svoje naravne lase in niso trpeli tujih — izjeme so bili le velikasi, kajti ti so držali v svojih gradovih po več lasničarjev ter postali celo tako slepo neumni, da so človeka, kateri je svoje naravne plebejske lase nosil — prezirali.

Seveda kmalu so začeli skoro vsi omikanci moškega spola nositi lasuljo, tako da je ista kmalu veljala za prepotreben del toalete. Iz Francije se je razširila lasulja tudi na Lasko; prvi Venecijanec Scipion Vinciguera Colalto, kateri je nosil lasuljo, je živel proti koncu 17. stoletja. Tudi na Angleško je posiljala Francija za časa Karola II. prve lasulje. Pridigarji so bili seveda v začetku proti lasuljam, toda ko se jim je ta nova noša zdelo spostljiva in častna, so jo najprvo nosili sodniki in zdravniki. Na Ogrskem so bile lasulje z dvojnimi kitami tako zelo v modi, da brez iste ni nihče med ljudi stopil. V tedanjih časih so bile lasulje tako debele in dolge, da je ena tehtala okrog dveh kil, največ so bile cenjene kakor v staroklasičnem času rumenkaste barve, od katerih je ena veljala okrog tritisoč frankov. V teku let je predrugačila svojo obliko znatno in tako, da so bili kodri popolnoma kratki. Pod vojvodom Orleanskim so krajšali lasuljo skoro z vsakim dnem in revolucija ji je napravila popolni konec.

Sedanji čas je za lasulje seveda neugoden, kajti nosi jo še malokdo. V starih časih so skušali drug družega prekašati v tej luksurični noši, dandanes pa jo nosijo neradi, če jih pa že potreba k temu sili, jim je pa tudi neljubo, celo sitno, ako se jim sploh omeni o lasulji. V mestih opazimo tu kakega aristokrata, kateri hoče skrivati svojo telesno hibo s pomočjo lasulje, in tam zopet kakega meščana, kateri se boji kazati v svet svoje ogledalo. Okus in estetična sodba dandanes odpravljata lasuljo, marsikdo raje svojo plešo kaže nego bi lasuljo nataknil. Plešasta glava pa nam čestokrat vzbuja spoštovanje.

pripomočki ter pokazati tehniško in gospodarsko pospeševanje rokodelskega stanu po obrtnem pospeševalnem uradu c. k. trgovskega ministristva. Razstava se bo vršila v strojni dvorani obrtnega pospeševalnega urada na Dunaju ter se otvori dne 1. oktobra 1907. Prijave za razstavo je podati do 22. julija t. l. ravnateljstvu obrtno-pospeševalnega urada, kjer se dobivajo tudi programi, določila, prijavitni listi. Prostori so razstavljenecem brezplačno na razpolaganje. Z razstavo so združena tudi primerna predavanja. Vstop v razstavo in k predavanjem je brezplačen. Da se omogoči manj premožnim rokodelcem obisk razstave, se namerava rokodelcem nakloniti primerne potne ustanove, in sicer le onim prosilcem, za katere so v razstavi važni, splošni in še neznani delavski pripomočki razstavljeni.

Dopisi. ≡ ≡ ≡

□□□□

Iz Rateč na Gorenjskem je preteklo soboto 38 šolskih otrok napravilo izlet pod vodstvom g. nadučitelja Zupančiča. V Ljubljano so došli ob 7. uri zjutraj, nakar so se podali takoj na senčnati vrt g. Mraka pri Novem svetu k zajutruku in pozneje k kosilu. Krasno je bilo gledati solske deklice v gorenjski narodni noši — res prave mične Gorenjke. Marsikatero oko se je ozrlo na to pestro četo. Po zajutruku so si ogledali nasade v Lattermanovem drevoredu in pa park pod Tivoljskim gradom. Od tu so se podali v muzej, kjer jim je vratar g. Kobal poljudno pojasnoval različne zbirke. Pozneje so šli skozi »Zvezdo« do Prešernovega spomenika, kjer mu je nežna mladina poklonila nekaj planinskih cvetk. Po glavnem in po starem trgu so odšli na Grad. Tu so si ogledali notranjščino Gada in raz utrdbe ljubljansko okolico. Čez jubilejski most po Resljevi cesti so se vrnil h kosilu. Potoma so si ogledovali cerkve, razne spomenike in druge znamenitosti naše bele Ljubljane. Ob polstirih so se vrnil proti svoji rojstni vasi. Da so zapelina vrtu g. Mraka par ljubkih narodnih pesmic, mi ni treba posebej omenjati. Tako je prav. Otroci naj si širijo svoje duševno obzorje že v mladosti in naj se učijo spoznavati in ljubiti svojo krasno domovino.

Radovljiske novice.

— Seja obč. odbora radovljiskega z dne 24. m. m. Predseduje župan g. dr. Janko Vilfan; navzočih 11 odbornikov. — Župan prebere dopis deželnega odbora, da se je pozvala tvrdka g. Rumpel, da takoj prične z vodovodnimi deli. Vodovodnemu odseku, ki se pomnoži z gg. odborniki Bulovcem, Mulejem, Praprotnikom in Šustersičem, se naroči, da skrbno nadzoruje delo in zato lahko najame še druge izvedene osebe. — Občinski račun za l. 1906, ki se je skrbno pregledal, se po poročilu pregledovalca g. Vurnika enoglasno odobri. Litografirani izvodi se razdele med odbornike.

Ozrmo se še na ženski svet in njega bivši in sedanji lasnati lišp. V prejšnjih časih so se ženske vedno prizadevale nositi lasuljo moževi enako, pozneje, to je od l. 1600, pa seveda drugače.

Frizura novejšje mode, tedaj okoli l. 1775, je znašala višino lasulje nad črevelj in v začetku leta 1780 višino starih obrazov in obkrožje (obseg) omerih, da celo dvanajstih glav. Seveda se ti kupi niso dali napraviti samo iz lastnih las, temveč so vzele ženske na pomoč tujih las, katere so potem mazale in kopirale na neko blazino iz žice ali ribje kosti. Šele l. 1785 so vzeli tej ženski fantaziji veljavo. Kraljica Marija Antonieta je vsled nekega poroda zgubila lase, in proč je bila veličastna frizura vsemu ženstvu, kajti v malo dneh je zadobila drugačno lice.

Dandanes se ne najde veliko žensk, katere bi se zadovoljile s svojimi lasmi. Kupčija z lasmi je tedaj se precej cvetoča. Domicil te trgovine je pa vsekakor Francija. Naši domači kupci hodijo po deželi ter kupujejo od neiskusnih žen in deklet njih naravni kras po slepi ceni, navadno jim ponujajo za to razne rute, katere imajo le malo vrednosti. V marsikaterem kraju so ženske bolj poučene ter zahtevajo navadno visoko ceno. Na Francoskem (v Bretagni in Auvergue) je l. 1852 veljal funt las 40 frankov, l. 1866 pa celo 80 frankov, in l. 1870 nenavadno visoko ceno 140 frankov. To blago so potem pošiljali v Pariz, kjer so jih frizerji porabljali v razne izdelke. Čisto rumenkaste lase so tedanj časi iskali in zelo drago plačevali. Leta 1870 so prišli ponarejeni lasje med ljudstvo, katere so izdelovali iz svile in volne; nakar se je cena na čiste in prave lase znatno znižala.

Las iz svile ali volne se dandanes ne opazi več, ampak čisto prave, toda še teh bi ne bilo treba, ko bi znale ženske v mladosti svojo naravno bujnost prav gojiti in ohraniti.

— Sklene se, da se znesek 798 kron iz gospe Kočevarjeve ustanove razdeli med iste vdove kakor lani. — Na podlagi načrta, ki ga je izdelala električna delniška družba v Celovcu, se naroči odseku za napravo elektrike, da stopi v dogovor s posestnikom Franom Zupancem glede odškodnine za vodno moč. Obenem naj se pa preiskuje, ali bi se na drugem mestu ne dobila cenejša električna sila. Odsek se pomnoži z gospodi Homanom, Sartorijem in Šustersičem. — Na dopis okrajnega glavarstva glede omejitve dimnikarske obrti na posamezne okraje se priporoča, da v radovljiskem okraju sme izvrševati le en dimnikar svojo obrt, in sicer po sedanjem tarifu. — Stopi naj se v dogovor s cestnim odborom glede regulacije ceste od Radovljice do Lesca. — Kanal pri M. Dorniču naj se popravi.

— Gledališki predstavi predzadnji ponedeljek in torek sta bili prav dobro obiskani. Tudi iz okolice je prišlo več prijateljev slovenskega gledališča. Ugajala je zlasti prva igra burka »Na letovišču«. Igralo se je vseskozi izborno in splošna želja je, da slavno igralno osobje slovenskega ljubljanskega gledališča še kdaj poleti pri nas priredi kako igro.

— Stavbena kronika. Lična Sartorijeva vila Predtrgom je do malega dovršena. G. Bogataj je napravil v svoji na novo kupljeni hiši prav čedno prodajalno z velikim izložbenim oknom, hiši gospe Homanove in gospoda O. Homana popravljajo in olepšujejo. G. Janc je napravil na svojem vrtu verando za goste. Pred posojilničnim poslopjem se dela železna ograja.

— Radovljiska podružnica slov. plan. društva postavlja novo kočjo na Begunjščici. Otvori jo koncem avgusta ali začetkom septembra. Dolga bo 9 metrov, široka pa 6 metrov. Gradi jo g. Janez Sodja, župan v Begunjah. Veljala bo 3200 K.

— Z delom za radovljiski vodovod se prične te dni in morabitni dovršen pet mesecev po oddaji dela.

Godovi prihodnjega tedna:

7. Vilibald, Volkatin, Veleslav; 8. Elizabeta, Bogoslava, Božena, Darislav; 9. Veronika, Hvalimir; 10. Amalija, Stojan, Libuša; 11. Pij, Miroslava; 12. Mohor in Fortunat, Saviša, Jaroslava; 13. Marjeta, Draganj, Jekoslava, Radomila.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:

12. v Kropi in v Zg. Tuhinju.

Novičar. ≡ ≡ ≡

□□□□

Naročnike, katerim je potekla naročnina, uljudno prosimo, naj pošljejo nadaljnjo naročnino, da se napravi v razpošiljanju red.

Seja kranjskega občinskega odbora od 5. t. m. Župan poroča, da je prejel iz zapuščine Karola Götzla knjižico tukajšnje mestne hranilnice v vrednosti K 197-94 za ubožni zaklad, iz zapuščine Josipa Travnja pa knjižico iste hranilnice v vrednosti K 1793-32 za dijaško kuhinjo. — Na dopis c. kr. okrajnega glavarstva, da je v zadnji občinski seji gledé podpore Mariji Effenberger napravljeno sklep neutemeljen, zavzame občinski odbor svoje stališče in ostane pri prvotnem sklepu. — Oskrbniku mestne klavnice Al. Brezarju se zviša mesečna plača na 60 K. — Reši se dopis c. kr. okr. glavarstva radi ureditve izvrševanja dimnikarske obrti. — Po odboru dijaške kuhinje predlagana popolnitev pravil tega zavoda se soglasno odobri. — V zaupno komisijo za reklamacije pri občinskih volitvah se izvolita občinska svetovalca F. Polak ter dr. V. Štempihar in občinska odbornika C. Pirč ter J. Rakovec. — Predlog ubožnega odseka, da se v občinski ubožnici ustanovi bolnica za silo in da se v to svrhu nastanijo tamkaj usmiljenke, se izroči finančnemu odseku, ki naj najdalje v 10. dneh o tem poroča občinskemu odboru.

Prošnje za slovensko vsučilišče in sploh slovenske šole so se poslali z Gorenjskega: Županstvo na Dovjem, županstvo v Begunjah in gospodarski odbor v Begunjah, učiteljstvo radovljiskega okraja, zbrano na uradni konferenciji na Bohinjski Bistrici dne 4. julija t. l.; županstvo Železniki, gasilno društvo v Železnikih, občina Križi pri Trziču, kmetijska podružnica v Križih in gasilno društvo v Dupljah.

Pevski zbor »Narodne čitalnice« v Kranju priredi svoj prvi večji celodnevni izlet jutri teden v St. Jakob v Rožu na Koroško ob priliki polaganja temeljnega kamena za ondotno »Narodno šolo«. Izvršitev pevskega dela te slavnosti je poverjena skoro samo njemu, zakaj domača dva muška zbora nastopita le v treh pevskih točkah. Ta izlet je gotovo velike važnosti ne samo za imenovano društvo, ampak ravnotako tudi za mesto Kranj, ki se udeleži v obilnem številu te za Korošce

tolikanj pomembne slavnosti. Gorenjci so pač prvi poklicani, da pohite sedaj, ko je otvorena bohinjaška železnica, med svoje rodne brate onostran Karavank. Odhod iz Kranja je ob 8. uri zjutraj, povratek pa ob 11. uri zvečer. Celotna znitana vozovina znaša za osebo 2 K 72 h. Da se naroči skupno kosilo in da se javi pravočasno tukajšnjemu gosp. postajenačelniku kolikor mogoče natančno število udeležnikov, naj se blagovoli zglašiti vsaj do četrtega vsak, ki se namerava udeležiti tega izleta, pri čitalniškem odborniku učitelju V. Rusu. Skoro vsa spodnja Koroška se udeleži tega slavlja, dokaj zanimanja pa je tudi v Radovljici, na Bledu, posebno pa na Jesenicah. Čujemo, da jih pride mnogo ta dan v prijazni Rož z Goriskega in celo s Štajerskega.

Slavnost povodom polaganja temeljnega kamena za »Narodno šolo« v St. Jakobu v Rožu na Koroškem se vrši dne 14. julija t. l. s sledečim vspredom: I. Ob desetih dopoldne sl. masa v St. Petru. II. Ob enajstih na stavbišču »Narodne šole« 1. Pozdrav. 2. D. Fajgelj: »Molitev za slovenski rod.« Pojeta koroška muška pevska zbor »Drava« in »Rožica«. 3. Govor. Govori mil. gosp. prost Gregor Einspieler. 4. Blagoslovjanje. 5. D. Jenko: »Molitev«. Poje muški zbor »Narodne čitalnice v Kranju«. 6. Govor. Govori zastopnik »Kat. polit. in gospod. društva za Slovence na Koroškem«, III. Okoli ene ure popoldne obed v »Narodnem domu« in ogled okolice. IV. Točno ob 1/4. uri koncert v zgornjih prostorih »Nar. doma« z naslednjim vspredom: 1. A. Foerster: »Nase gore«. Mešan zbor. A. Hajdrih: »Jadransko morje«. Muški zbor. 3. M. Hubad: a) »Je pa davi slanica pala«, b) »Ljub'ca, povej, povej!«, c) »Škrjanček poje, žvrgoli«. Mešani zbori. 4. A. Foerster: »Povejte ve, planine!« Muški zbor. 5. a) Dr. A. Schwab: »Moji devojčici«, b) Dr. G. Ipavec: »Tiček«, c) Dr. G. Krek: »Vabilo«. Mešani zbori. 6. Dr. G. Ipavec: »Savska«. Muški zbor. 7. A. Nedved: »Nazaj v planinski raj«. Mešan zbor. 8. Fr. Gerbič: »Slovenski brod«. Muški zbor. Pesmi pod točko 2. in 6. pojeta koroška muška pevska zbor »Drava« in »Rožica«, vse ostale pesmi pa pevski zbor »Narodne čitalnice v Kranju«. V. Takoj po koncertu na vrtu »Nar. doma« prosta zabava: petje, saljiva loterija in drugo. — Opomba: Vstopnina h koncertu 1 K za osebo. Ker je namenjen čisti dobiček »Narodni šoli«, se preplačila hvaležno sprejemajo. Vstop k veselici pa je vsakemu prost. — Posebna vabila se ne izdajajo. Pevska in druga društva, katera se nameravajo udeležiti te slavnosti, naj se pravočasno zglašijo pri gosp. Mateju Ražunu, župniku v St. Jakobu. Radi velikega narodnega pomena prosimo vse slovenske liste, da blagovole priobčiti ta spored.

Pripravljali odbor.

Izredna »velikodušnost« deželnega šolskega sveta. Kakor se nam poroča, je slavni deželni šolski svet s proslulim Švarcem na čelu gđc. Emiliji Jurmanovi, suplentki na štirirazrednici v Radovljici, v svoji pregoreči dobroti do učiteljskega stanu, odtegnil »preveliki« suplentski plači mesečnih 50 K celih 10 K, češ, da ima itak pokojnino. Skandal!

Veteranska slavnost v Kranju. Kakor že omenjeno, je minuli praznik razvilo naše veteransko društvo svojo zastavo. Kumico, soprogo deželnega predsednika, je zastopala soproga okrajnega glavarja, gospa Pirčeva, ki je izročila za zastavo krasen trak. Njej je priredilo društvo v zvezi z gasilnim društvom že v petek zvečer podoknico. V soboto zjutraj je pripeljal poseben vlak večino veterancev, katere so sprejeli Kranjci z godbo na kolodvoru. Prišle so tudi deputacije iz Beljaka, Rateč in Kranjske gore. Okrog enajste ure so se zvrstili gostje in domača društva v vrsto (bilo jih je nad 400 veterancev ter 8 zastav) in na to odšli skozi mesto, ki je bilo vse v zastavah, v »Zvezdo« k maši. Po maši je blagoslovil tukajšnji dekan novo zastavo s kratkim nagovorom. Slavnosti se je udeležil poieg zastopnika vlade tudi občinski zastop po gg. županu in dež. poslancu Pircu ter društveni častni član g. dr. Globočnik. Pri banketu, ki je bil na vrtu g. P. Mayrja, je napil predsednik deželne zveze vet. društva, g. Mihalič cesarju, potem so se pa vršile napitnice druga za drugo. Po banketu se je vršil koncert, ki je trajal pozno v noč. Društvu je prejelo tem povodom tudi več brzojavnih čestitk.

Cirkus Zavatta je došel minuli četrtek v Kranj, kjer bo ostal samo še danes in jutri. Ta cirkus je vreden, da si ga ogleda vsakdo. Zlasti vzbujajo vso pozornost smrtnonevarno plezanje po vrvi in po lestvi ter izredno močna dama.

Jesenske vojaške vaje v področju graškega armadnega zbora so se določile: za infanterijo, lovce in za artilerijo 7, 8. in 9. polka za čas od 20. avgusta do 8. septembra.

Nova pošta. Dne 1. julija 1907 se je odprl v Sorici na Gorenjskem, politični okraj Kranj, nov poštni urad, ki se boče pečal s pisemsko in vozno pošto ter obenem služboval kot nabiralnica poštno-hranilničnega urada. Zvezo ima s poštnim uradom v Železnikih po vsakdanji poštni vožnji. Zajedno se opusti poštna nabiralnica v Sorici.

Vsako soboto sveže češko pivo

Izlet mednarodnih železniških odbornikov na Bledu. Te dni je prišlo 90 udeležnikov tega shoda iz Celovca s posebnim vlakom na Bled, kjer sta jih pozdravila zastopnik deželne zveze in blejski župan. Zvečer je bil sijajen banket v hotelu «Toplice». Vrsile so se različne napitnice. Zvečer so izletniki, katere je vodil sekcijski šef dr. Röll, zapustili zelo zadovoljni z vtisom blejskega raja naše kraje. Nadejamo se, da bo ta izlet zelo odličnih gostov razširil po svetu glas o lepoti naše domovine.

Nov sneg. Z Dovjega se piše: Po vročih dnevih je končno prišel potrební dež, ki pa je ozračje ohladil tako, da je dne 3. julija pobelil sneg Triglav in vse vrhunce okrog njega.

Iz Dražgoš se nam piše: Tu je bila v nedeljo po sv. Petru veselica podpornega društva gozdnih delavcev, ki se je izborno izvršila. Čeravno je bil vzpored čisto priprost, vendar je prišlo jako veliko ljudi. Zlasti člani društva so prišli skoraj vsi, posebno iz Dražgoš, Kališ in Rudnega. To društvo obeta postati eno prvih podpornih društev, kot je pokazalo v prvih šestih mesecih svojega obstanka. Tudi zadnja veselica se more šteti glede števila udeležnikov, pa tudi glede reda, navdušenosti in veselja med najlepše, kar jih je bilo kedaj v selski dolini. Naj bo izrečena srčna hvala vsem, ki so s sodelovanjem, darovanjem dobitkov, udeležbo ali na kakršni drugi način pripomogli, da se je ta veselica tako dobro obnesla.

Pobegnil je od doma desetletni Alojzij Dobrin iz Tržiča, ko ga je mati poslala z goldinarjem kupit zafrana. Podal se je naravnost v Podnart, kjer si je kupil vozni listek do Ljubljane. Ondi ga je pa našel dne 30. junija t. l. o polnoči stražnik pod Trančo, ga prijel, in potem so odpeljali mladega beguna zopet nazaj k staršem.

Prostovoljno gasilno društvo Volovsko-Opatija priredi — kakor se nam poroča — v nedeljo, dne 14. julija 1907 povodom blagoslovljenja svojih gasilnih naprav slavnost v Opatiji kraj vile «Gorove» (staro groblje).

Orožnava koč na Črni prsti v Bohinju se je otvorila in z vsem potrebnim provijantom založila 24. m. m. Za oskrbnika je društvo nastavilo Odarja in njegovo soprogo, ki kažeta, da imata vse potrebne zmožnosti za ta posel. Ker se promet v tej koči spriče krasnega razgleda raz Črno prst in lahke pristopnosti, osobito pa zaradi nove železnice silno večja, je društvo za večje udobnosti v koči poskrbelo.

Otvoritev hotelskega podjetja v Bohinju se je izvršila minulo nedeljo na prav slovesen način. Prišli so zastopniki s Kranjske, Primorske in Koroske, da prisostvujejo velikemu hotelskemu podjetju, ki je takorekoč last celokupnega slovenskega naroda. Posrečilo se je dobiti bivši hotel «Tunel» — sedaj grand Hotel «Triglav» — ki je državo veljal 85.000 kron za 15.000 kron, krasno Čekonijevo vilo «Bogomilo», ki ima dragoceno notranjščino in bivše poslopje Čekonijevih uradnikov (sedanji «Dependence Bellevue»), kar je Čekonija skupno veljalo 28.000 K. za 78.000 K. Samo vila «Bogomila» je Čekonija veljala 80.000 K. Da se ni posrečilo dobiti ta podjetja pod tako ugodnimi pogoji, bi se bil gotovo tujec vgnezdil! Ta tri poslopja so sedaj najmodernejše opremljena tako, da zadoščajo vsem potrebam najrazvijenejših tujih gostov. V vseh treh poslopih je 44 tujskih sob po 2 K 50 v do 9 K. Vsako nadstropje ima svoje kopalnice, hotel ima moderno revstarijo in kavarno. Kavarno vodi g. Avg. Zajec iz Ljubljane. Prekrasen je hotelski park, od katerega je čaroben pogled na triglavsko pogorje, na Črno prst in bohinjске planine. Hotelske zgradbe imajo posebno lepo acetilensko razsvetljavo, katero je velespretno uredil pravi mojster v tej stroki gospod J. Arko iz Ribnice. Hotel ima tudi postaja za avtomobile, prostrorne hleve in dobi tudi kegljišče. Opravo za vse tri hotelske zgradbe je izvršila solkanska zadruga, tapetniška dela pa Puc iz Ljubljane. Vse je jako udobno prirejeno, znak podjetnega duha in pridnih rok, ki so v osmih tednih vse tako temeljito priredile. Novo hotelsko podjetje bo ob bližnjem ustanovitvenem gaju na Bohinjski Bistrici napravilo veliko kopalnišče, do je zera se pa napravi promenada, ki bo obsadena s kostanji. V hotelu bo tudi pisarna društva za promet tujcev. — Po blagoslovljenju so se ogledali veliki prostori. Ob eni popoldne pa je bil slavnostni banket, pri katerem so govorili dr. Gregorič, okrajni glavar pl. Detela, župnik Piber, dr. Krisper, dr. Pretner in notar Hudovernik. — Zvečer so bile zgradbe s parkom čarobno rasvetljene. — Novemu podjetju mora vsak Slovenec iz srca želeti najboljši uspeh, ker mora postati ponos cele Slovenije. Takoj prvi večer so bile vse sobe oddane ter je v Bohinju sploh mrgolelo tujcev, zlasti Tržičanov.

Triglavsko koč na Kredarici se je otvorila dne 27. julija letos. Oskrbovanje koč je v spretnih rokah zakonskih Janeza in Micike Arh; katera sta hribolazcem že več let dobro znana. Koča je preskrbljena z izborno pijačo in raznimi jestvinami, vsak čas se dobi tudi sveže meso.

Dičnemu dopisniku «Domoljuba». Podpisani prodajam take knjige, kakor jih prodajajo drugi knjigovozci. Vse so od skofljstva potrjene ali pa iz

škofijsko potrjenih sestavljene. Dopisnik pravi nadalje tudi, da naj bom hvaležen. Jaz sem vsakomur hvaležen in tudi prijazen z vsakomur, zategadelj sem že vezal in prodal več knjig, kakor jih je «Domoljubev» dopisnik videl. Ogibal se pa mojega «stanta» še ni nihče; da se ga bo «Domoljubev» dopisnik, mi ni prav nič žal. Ker sem dosedaj lahko brez njegja pošteno živel, bom pa še zanaprej.

Pavel Bizjak, knjigovez.

V. vsesokolski zlet v Pragi. Nad 100.000 gostov je sprejela te sokolske dni Praga. Zbralo se je pred vsem vse češko sokolstvo, dalje Sokoli z Moravske, Šlezije, Slovenci, Hrvatje, Srbi, Črnogorci in Bolgari. Amerika je poslala 500 Čehov, veliko število jih je prihitelo tudi iz Berlina, Drazdan, Hamburga in drugih nemških mest. Z velikanskim navdušenjem so bili sprejeti francoski gimnasti, člani francoskega municipalnega sveta in zastopniki Rusije. Celo Španka je poslala svojo deputacijo. Dne 29. m. se je vršil slovesni javni nastop sokolstva, ki je privabil tako ogromno gledalcev, da je bilo skoro nevarno v gneti. Le škoda, da je velikanska nevihta prekinila ob šestih zvečer to velikansko manifestacijo sokolstva. Dne 30. m. se je vršil slovesni javni obhod po mestu, katerega se je udeležilo do 20.000 Sokolov in ki je trajal pet četrt ure. Pred mestno hišo sta govorila predsednik sokolske zveze dr. Schreiner in praški župan dr. Groš. Seveda so se pri tem nemški bursaki čutili poklicane izzivati, dobro vedoč, da je češko ljudstvo predostojno, da bi jih po vrednosti kaznovalo za njihovo predrznost, in v zavesti, da bo fanatizirano nemško-nacionalno časopisje izrabilo njih nesramno izzivanje v zasramovanje Slovanstva sploh in Sokolstva posebej. Popoldne se je nadaljevala javna telovadba, katere se je udeležilo do 100.000 oseb.

Demonstracije v Zagrebu. Nasilstvo madžarske vlade, ki je v strahovanje Hrvatov imenovala za bana dr. Rakodeczaya, je izzvalo na Hrvaškem silno razburjenje, dasi so hrvaški delegati z vsemi silami vplivali na javnost, naj bi se občinstvo vzdržalo vsakih demonstracij. Toda javno mnenje na Hrvatskem je bilo že preveč razburjeno in v torek je prišlo v Zagrebu do burnih protimadžarskih demonstracij. Zvečer so vseučiliški dijaki priredili velik demonstracijski sprevod po mestu, ki se ga je udeležila velika množica ljudi. Množica je klicala «abcug Fuček, doli z Rakodeczajem», sicer se je pa vedla docela mirno. Sprevod se je pomikal pred Rakodeczayjevo stanovanje in policija se je zaman trudila razgnati demonstrante. Prišedši do banovnega stanovanja se je množica ustavila in zagrmeli so urnebesni klici: «Abzug Fuček, doli s komisarjem!» Ta demonstracija je trajala dobre pol ure. Nato so demonstranti zapeli «Liepo našo domovino» in se razšli. Na večer pa je prišlo do novih demonstracij. Demonstranti so razbili sipe na madžarski kazini, na madžarski soli in državnem kolodvoru. Ker je klerikalno «Hrvatstvo» priobčilo vest, da je nadškof Posilović obiskal Rakodeczaya, so se demonstranti napotili pred nadškofijski dvorec ter pobili tam več sip. V Mesnički ulici je prišlo do krvavega spopada med redarstvom in demonstranti. V tem spopadu je bilo na obeh straneh ranjenih več oseb. Policija je bila sprva prešlaba, da bi mogla razgnati izgredekne, šele okoli polnoči se je posrečilo vzpostaviti mir in red.

Nova uredba na pruskih železnicah. Na lokomotivah pruskih železnic bodo vpeljali varnostne plošče proti vročini, ki je poleti neznosna. Oni deli kotla, ki se nahajajo v prostoru za vodjo lokomotive in kurjača, dobijo prevlako iz asbesta, ki bo izdatno zmanjšal vročino.

Izpred deželnega sodišča.

— Ne preveč izbircen tat. Fran Čehun iz Črnuč se preživlja s tem, da pobira staro železje in ga prodaja. Ker pa Čehun ni preveč tankovest, zgodilo se je mnogokrat, da je tudi izmikal take reči. Celo na pokopališču pri Sv. Kristofu je odtrgal iz nekega nagrobnega spomenika cinkaste pločevine, na protestanskem pokopališču je pa vzel od zagrajenega groba železna vrata. Na produ Sava pri Savljah je izmaknil žice, Francetu Krapežu istotam pa železnega orodja za 5 K 20 h, dne 11. aprila l. l. si je pa prilastil kolo Karola Rayerja v Ljubljani. Vrednost vseh ukradenih reči znaša 241 K 92 h. Obsojen je bil na šest mesecev težke ječe.

— Neopravičeno sumničenje. Delavec Jakob Košir z Dovjega je dne 2. aprila l. l. zvečer, ko so delavci zapuščali tovarno v Mojstrani, delavca Franceta Čarmana pozval na odgovor, zakaj je prejšnji večer podil Lovrenca Janšo. Ko mu je Čarman odločno izjavil, da on tega ni storil, ga je Košir parkrat klofnil, potem pa z nekim železom večkrat udaril preko glave in ga nevarno poškodoval. Zagovor, da je bil ob času dejanja pijan, so priče izpodbijale. Obsojen je bil na osem mesecev težke ječe.

— Spor zaradi puške. Posestnik Jožef Čufar s Koroske Bele se je prišel kregat v hišo

svojega sorodnika Franceta Smoleja zaradi neke puške, ki mu je ta ni hotel izročiti. Zabavljal je na svoje sorodnike, končno pa vrigel kamen skozi okno, da je ubil dve sipi in priletel na sredo sobe. Obsojen je bil na štiri mesece težke ječe.

Darila.

Dijaki kuhinji v Kranju so darovali do vstetega 5. julija: Namesto venca na krsto K. Floriana rodbina Jugović 6 K, učiteljica Katinka Jugović v Trstu 6 K, rodbina Steinbauer 6 K, ista rodbina na krsto Urbana Zebreta 3 K (po upravnistvu «Gorenjca»), prof. Pirnat po uprav. «Gorenjca» 2 K, kateri sta podarila povodom majnikovega izleta II. b razreda v Kamniku gg. J. Močnik, lekarnar, in M. Novak, c. kr. nadpošta istotam; prof. Dokler 240 K kot preostanek majnikovega izleta II. a razr., okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki 50 K, prof. Dokler igra v sol. 10 vin., Mat. Mrak iz Podgorja 10 K (po adjunktju Antlogi), Pavel pl. del Negro v Solnegradu 20 K, kaz. por. J. Prosen — U. Švelc 5 K (adj. Antloga), profesorski kolegij za junij 8 K, meščani za junij 2460 K, prof. Malnar 230 K kot preostanek majnikovega izleta I. a razr., kaz. zad. A. Urbaček — A. Grašič iz Britofa 5 K in Jera Plevel — A. Vidmar iz Senčurja 5 K (oboje po adj. Antlogi), kaz. zad. Čabašek ca. Janša in Gorjanc ca. Treuschuh 10 + 20 K, Fr. Porenta, župnik v Križih pri Trzinu 5 K, R. Potiček 5 K (poravnava za odstop tožbe radi razžaljenja časti); prof. Dokler za podarjene smodke 2 K, prof. dr. Herle 20 vin. mestna občina Kamnik za leto 1907 50 K, dijak Loibner od dr. Globočnika zavrtnjen honorar 2 K, meščani za julij 2360 K, profesorski kolegij za julij 7 K, Edm. Kavčič, trgovec v Ljubljani 10 K mesto venca na krsto umrlemu L. Majdiču iz Vira (po upravnistvu «Slov. Naroda»), dr. I. Tavčar, odvetnik v Ljubljani, od nasprotnika vsled neke poravnave pred sodnijo v Škofji Loki 10 K, dr. M. Rostohar (po dr. Herleju) 5 K, II. a razr. nabranih 1 K.

Loterijska srečka dne 29. junija t. l.

Gradec 77 53 31 41 24

Milostiva gospa,
all veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno podarjati ime «Kathreiner»?

Ker se vam sicer utegne prmeriti, da doblite manj vreden posnemek brezvseh vrtilin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le
Kathreinerjeva Kneippova sladna kava
ima apričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: «Kathreinerjeva Kneippova sladna kava» in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Mesečna soba

z lepo opravo v pritličju s posebnim uhodom, se takoj odda v najem pri Mariji Žebre, Kranj hiš. št. 88.

Natančneje se poizve pri lastnici. 120

Učenec

kateri ima veselje do trgovine z galanterijskim in modnim blagom se sprejme takoj.

Kje pove upravnistvo «Gorenca». 119-2

Zmerne cene.

Naznanilo in priporočilo.

Usojam si slav. p. n. občinstvu in cenj. turistom naznanjati, da sem prevzel

restavracijo „Babji zob“

pri kolodvoru na Bohinjski Beli

kjer bodem imel vedno na razpolago dobro pijačo in mrzla jedila po zmernih cenah. Na razpolago imam tudi več sob za prenočišča. 115 3-2

Za obilno udeležbo se priporoča
Franc Prevorsek.

Sobe za prenočišča.

Dobra pijača.

Mrzla jedila.

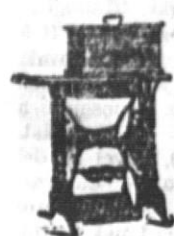
v hotelu „Nova pošta“, Kranj.

V najem

se odda s 15. julijem

HIŠA

obstoječa iz 4 sob in kuhinje. Povpraša naj se v hotelu «Nova posta», Kranj. 121

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 226-36

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 204 52-89

Ilustrovani ceniki zastoj.

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo

pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, pratane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizni 20 letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 140 K. Žepne ure od K 120 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-22

Kourir-kolesa

so najbolj trpežna, to so pokazale skušnje in tudi niso draga, prostotek (Frelauf) 80 gid., kdor hoče imeti zares trpežno kolo, naj se obrne name.

Harmonike

stare in nove ročnega dela.

Umetalni ogenj, rakete, vulkani in drugo.

Popravila harmonik in koles se ceno izvršuje.

Pavel Bizjak

Kranj 102.

Sladoled

najfinejši, več vrst, vsak dan sveži se dobiva pri

E. Brandt, Kranj. 87-7

Izložbeno okno

oziroma portal

(2 1/2 metra visok ter 1 meter širok)

se prodaja

takoj pod jako ugodnimi pogoji.

Kje pove upravništvo «Gorenjca». 114-8

Anton Adamič v Kranju

nasproti urarja gosp. Henrik Suttnerja nasl.

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega

54 52-14

galanterijskega, norimberškega, modnega, drobnega blaga in igrač.

Na drobno in debelo!

Največja tovarniška zaloga otroških vozičkov, ročnih in tržnih tašk, potovalnih kovčegov in korb, nahrbtnikov in palic za hribolazce

Največja izbira modernih kravat, srajc, ovratnikov, manjet, pasov, rokavic in nogavic.

Čepice

za dame in gospode.

Slamniki

za dame in gospode, dečke in deklice v bogati vsakovrstni izbiri, istolan se okrasijo in prenavljajo ter se dobijo vsi zraven spadajoči okraski po ugodni ceni.

Prepričajte se o nizkih cenah in solidni postrežbi!

Najboljše gnojilo ajdi in travnikom je

kostna moka.

Prodaja jo po 10 K 100 kg Franc Omersa, Kranj

Različne vrste čevljev, trakov, mazila rujavega in črnega, čevljarsko orodje in drugo, k temu spadajoče, prodajam po **znižani ceni.**

Barvasto obuvalo vseh vrst, moško, žensko in otroško pa **polovico ceneje.**

Se priporočam

116 3-3

Marija Pollak

Kranj, Glavni trg 130 na oglu.

Najbolje je najceneje.

Pod to znamko je spoznati prodajalne,

v katerih se prodajajo samo Singerjevi šivalni stroji

Singer Ko., akc. druž. za šivalne stroje
Kranj, glavni trg 192.

Zaloga olja, šivank in posameznih delov.

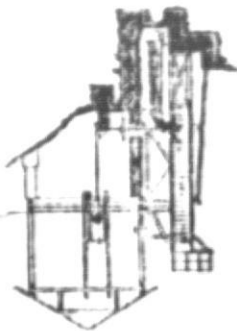
Nad 5000 filljalk po vsem svetu.

Popravila točne in ceno.

35 52-27

Stari stroji se zamejajo.

G. Tönnies

122-2

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Večkrat premirano! Glinaste peči

123-6

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Podkrajšek

irizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka nasproti hotela „Union“

140-48

System Balke

priporoča za gojitev las in za umivanje gl. ve svoj zdravniško priporočni gorko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne provzročuje skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las. Zaloga vsakovrstnih vpletik striženih in zmešanih las. Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko podjetje.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmojno omrežje, vešna vrata, balkoni, verande, stolpne krite, štedilnike i. t. d.

Specijaliteti: 74-46

valjični zastori (Rollbalken).

Josip Pogačnik

krojaški mojster

v Radovljici št. 41

priporoča cenjenemu občinstvu svojo delavnico v izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih in turistovskih oblek ter ogrinjala, katera so vedno v zalogi. Bogata zaloga angleškega,

rancoskega in brnskega sukna. Naročila se izvršujejo po najnovšem kroju, točno in poceni ter se sprejemajo tudi popravila. Za najboljšo postrežbo glede mere in za vestno dovršenje prevzetih del se jamči. Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih oblek. Večletno izvrševanje obrti v zadovoljstvo svojih odjemalcev ter vedno od raznih oddaljenih krajev dohajajoča naročila, no dokaz za strokovnjsko izpeljavo v krojaško obrt spadajočih del.

184-50

Tiskarna I. Pr. Lampret

priporoča

vizitnice, zavitke i. t. d.

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

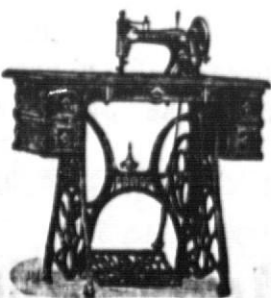
Dobi se
v
Lekarni
Štanič

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavih in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236-20

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najboljši za družinsko rabo.

Šivajo, pošivavajo, vežejo. — So nedosežni za obrtne svrhe. — Šivajo naprej in nazaj. — Teko na kroglicah!

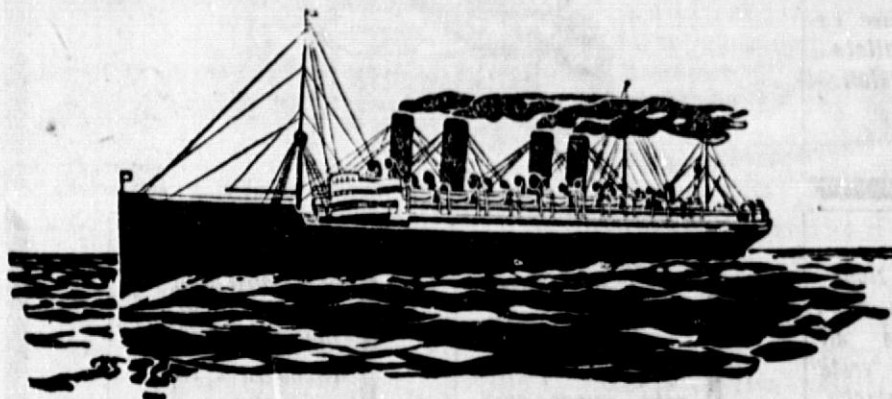
Glavno zastopstvo:

Francišek Tschinkel

Ljubljana
mestni trg 19.

131-52

Kočevje
na gradu.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki 'Severnonemškega Lloyd'a' iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni. Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorskih ulicah št. 35

nasproti obveznane gostilne «Pri starem Tišlerju».

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba pošena, realna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorabo, Mexiko, Californija, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galdeston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

228-34

Kupujem staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni.

Fr. Čuden • urar

Ljubljana, Prešernove ulice nasproti franciškanskega samostana

priporoča svojo bogato tovarniško zalogo najboljših in najfinejših ur, zlatnine, srebrnine, kina-srebra in dragoc. kamnov.

Razpečavam le prve vrste blago.

Zadovoljujem se z malim dobičkom.

Na zahtevanje pošiljam cenike (s koledorjem) brezplačno in poštine prosto.

Eksporturna trgovina na vse dele sveta.

Ceniki na zahtero zastorij in poštine prosto.

33 26-17

Kupujem staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni.

Novo! **Acetylen-svetilke** **Novo!** **paten-**
tirane

≡ v 30. oblikah ≡
izdelane

iz močne kovine, fino ponikljane. Luč je krasna in polovico cenejša kot petrolejska.

Priporoča se gostilničarjem, obrtnikom in sploh vsakomur. 179 26-18

Kdor si hoče prihraniti oči, naj kupi

Acetylen-svetilko

Dobi se samo pri:

A. J. Ivanc-u

Ljubljana, Rožne ulice, št. 8.

Najcenejša in največja domača eksportna tvrdka.

Razpošiljanje švicarskih ur na vse kraje sveta!

Urar in trgovec

H. Suttner v Ljubljani

St. 502. Nikelnasta u. ker-remontour-Roskopf, trpežno kolesje, gl. 2-45, enaka iz pravega srebra gl. 3-95, ista z dvojnatin tršim srebrnim močnim pokrovom gl. 6-50 in naprej.

priporoča svojo izborno zalogo najfinjših natančnih švicarskih ur, kakor najbolj slovečih znamk Safhausen, Omega, Roskopf, Urania i. t. d.

Zlatnine in srebrnine, kakor nakraski, verižice, nhani, prstani, obeski i. t. d. najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. — Dokaz, da je moje blago zares fino in ceno, je to, da ga razpošiljam po celom svetu in imam odjemalce tudi urarje in zlatarje glavnih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik, kateri se pošlje zastonj in poštneine prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

St. 505. Prava srebrna cilind-der-remontour, trpežno kolesje in močni pokrovi, gl. 4-85, ista z dobrim ankerkolesjem gl. 5-95 in naprej.

6-27

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

19 26-28 Zalagatelj društva

c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špecialiteta: Gostilniški stoli.

Modroci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gl. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špecialiteta v no-vestnih balah. Veliki prostori, pri-tilčno in v l. nad-stropju.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gl.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

MEMBRE DE JURY HORS CONCOURS

Zobotehnični atelje
Oton Seydl
pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebrne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

1113
Odperto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezervna zaklada iznaša:

K 72.035

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

Denarni promet v letu 1906.:

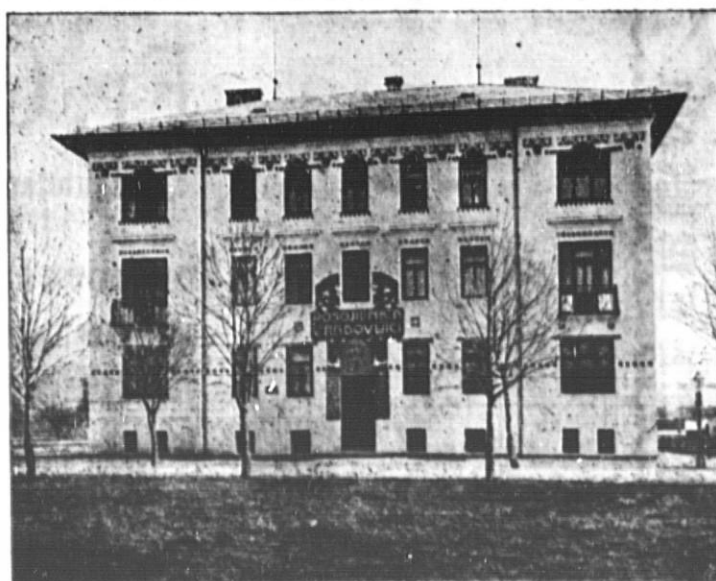
K 3.500.000

4 1/2 0/0

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/2% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8. do 12. ure dop.

in **od 2. do 6. ure pcy. izvzemši nedelje pop.**

Postno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-1